

№ 233.

Kalendarzyk tygodniowy:

Czw. św. Waleryj.
Piąt. św. NMP. Loretańs.
Sob. św. Damazego P.
Niedz. św. Aleksandra.
Pon. św. Łucyi P. M.
Wt. św. Dyoskora M.
Sr. św. Waleryana M.

Wschód słońca: godz. 7 m. 54
Zachód słońca: godz. 3 m. 44
Dług. dnia: godz. 7 m. 45

Cena prenumeraty:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k.
Półrocznie " 3 " 50
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięczn. " - " 50

Odsoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40

Półrocznie " 3 " 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie " 1 " 10

Redakcyja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Czwartek, dnia 9 grudnia 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minka; w Zgierzu, w aptece p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Nilla.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłano” na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.) Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcyja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Teatr Polski

Gejstliana 63.
2309

Dziś

„NADZIEJA”

dramat HEYERMANSKA.

Początek o godz. 8 m. 15 w.

Jutro

„Oplekuj się Amelią”

Farsa w 3 akt (4 od.)

Jerzego Foyda

Pocz. o 8 m 15 wiecz.

!Tylko sensacje! Spędzić można przyjemnie czas — tylko w przepięknym i eleganckim lokalu

„CORSA”

ulica Konstantynowska
gnach Teatru Wielkiego.

20 wspaniałych łóż. — Program kabaretowy składa się z pierwszorzędnych zagranicznych sił artystycznych. W każdą sobotę **Bal Maskowy**. Początek o 9 wiecz. Kuchnia francuska. Ceny przystępne.

Znakomity środek odżywczy

KEFIR K. ŻYCKIEGO

poleca 423

W. DANIELECKIEGO

Łódź, Piotrkowska № 130, tel. 12 93

Na rzecz Łódz. Gniazda Tow. Opieki nad dziećmi

Pokaz Pracy Kobiet i Dzieci

z wyprzedają
PIOTRKOWSKA № 121. 2694-5

Wina Chasda

Patrz str. 8.

2440d

Polacy na Mazurach pruskich.

Stan sprawy mazurskiej w chwili obecnej nie mała budzi troskę i posiada doniosłość dla nas pierwszorzędną, większą, niżby się pozornie zdawało. Z chwilą zupełnego wynarodowienia Mazur serce Polski — Warszawa, stałaby się kresową placówką, a północna granica Królestwa, tak zalewana przez żywioł niemiecki stałaby się, niestety granicą niemieczyzny.

Jakże się obecnie ta za mało poruszana w prasie sprawa przedstawia?

Mazur ewangelik jest z b. małymi wyjątkami ciemny w sprawach Macierzy Polski, nie posiada rodzimej inteligencji polskiej, jest przesiąknęty do szpiku kości, niezrozumiałą wprost dla nas uświadomionych Polaków, czcąc do państwa

pruskiego — tego wroga polskości. Odbryzmia większość mazurów uważa język niemiecki za oznakę «wyższej» kultury a nakoniec wyznaje protestantyzm, co czyni ich Niemcami wobec Polaków-katolików uważających katolicyzm jedynie za „polską religię”. Szczerz ten ogłupia w sposób iscie szatański, godny nieetycznego prusaka, pismo polskie, drukowane gotykiem, wychodzące w Królewcu za grosze hakatystyczne pod redakcją człowieka pochodzenia polskiego. Pismo to, jakby przez ironię nazywa się: „Pruskim przyjacielem ludu.”

Pomimo wszystko przecież posiadamy drogę do umysłów mazurskich; tą drogą jest język polski, którym dotąd mówi mazur w domu, gdyż polszczyzna jest wyrugowana zupełnie z życia publicznego, urzędu, szkoły, wojska, sądu ba — nawet z kościoła, który służy jako placówka germanizacyjna.

Ponieważ mazur modlić się chce po polsku, polska więc książka do nabożeństwa mogłaby rozżarzyć dogasający płomyk poczucia polskości w jego sercu.

A książek tych brak wielki na Mazurach.

Tu też winni osiadać, jako stali mieszkańcy, działacze-inteligenci polscy, ale poddani Niemiec, gdyż innych w 24 godzin gościnni Prusacy wyrzuciliby poza granice swojego państwa. Dalej polacy winni kupować posiadłości ziemskie, lecz nie na spekulację.

Winniśmy wreszcie urządzać na Mazury wycieczki, organizować, o ile możności, towarzystwa i opinia nasza winna się zajmować palącą sprawą Mazurów jaknajbardziej.

Więc, bądź co bądź, grunt do szerszej działalności istnieje.

Obecnie na Mazurach w 9-ciu powiatach z ludnością polską mieszka 324,047 Polaków na 553,850 mieszkańców, prócz tego w innych powiatach Prus Zachodnich mieszka 16,661 Polaków, razem 340,679; cyfry to już z roku bieżącego.

Najliczniej mieszkają Polacy w powiatach: Szczyceńskim — 77%, jańsborskim — 75%, niborskim — 71,2%, Ieckim (Elk) — 58,5%, żądzborskim — 57%, następnie: w Ieckim — 47%, olsztyń-

skim — 51%, ostródzkim — 48% i Ieckim — 33%; wymieniamy 9 powiatów, do których możemy rościć słuszne prawa jako do naszej własności, reszta prawie zupełnie zgermanizowana, jak na przykład: pow. reszelski — 15,5%, węgoborski — 6% gołdapski — 2% Polaków. W roku 1831 w pow. szczyceńskim było — 92,8% Polaków, żądzborskim — 85,6%, ostródzkim — 63,9%. Należy nadmienić, że jeszcze w szybszym tempie postępuje germanizacja ziem litowskich, leżących na wschodzie Prus Wschodnich, a graniczących na południe z terytoryum polskiem.

Obecnie jedynymi placówkami kulturalnymi polskimi są na Mazurach pisma polskie, wychodzące jedno w Szczytnie — „Mazur” (2 razy tygodniowo), drugie w Olsztynie na dawnej Warmii „Gazeta Olsztyńska” (3 razy tygodniowo), przeznaczona dla Polaków-katolików. Dawniej wydawano parę pism polskich, jak: „Kurki Mazurskie”, „Mazury”, „Gazetę Łecką”, „Gazetę Ludową” i „Gońca Mazurskiego”.

W wielkiej własności ziemskiej w rękach polskich znajduje się w powiecie niborskim do 20,100 morgów, Ieckim 3,700 mg., ostródzkim do 5,000 mg; parę posiadłości w pow. szczyceńskim i olsztyńskim, 2 majątki w jańsborskim i 2,000 morgowa posiadłość w pow. ragnieckim nad Niemnem. Wszystkie te dobra są niczem w porównaniu z tem, co było jeszcze w XVIII wieku. Ale już wkrótce potem do 430 rodów polszlacheckich zostało w części zgermanizowanych lub przeniesło się do innych stron Polski; tym sposobem prawie znikła średnia własność polska.

Tak się w krótkości przedstawia sprawa mazurska w chwili obecnej.

RADA MINISTRÓW.

W gaz. „Riecz” pisze p. L. Lwow, iż zagadnienia polityki zagranicznej odbiły się na działalności rady ministrów, wywołując w niej nastroj wyczekujący. Pod wpływem tego nastroju liczne ważne sprawy zostały tymczasem cofnięte z porządku dziennego i cała działalność gabinetu skupia się na t. zw. sprawach bieżących.

Członkowie gabinetu, nie wykazując skłonności do pesymizmu, nie przeczą jednak, że stan rzeczy jest bardzo poważny i że wiele będzie pracy nad złagodzeniem spraw niektórych.

Wycieczka ministra Kokowcowa dowiedzieć miała — jak pisze p. L. Lwow — że Japonczycy zamierzają szereg kroków poważnych których celem jest „dać wyniki realne prowadzemu w wojnie rosyjsko-japońskiej”, jak wyraził się jeden z towarzyszących ministrowi skarbu.

Członkowie gabinetu stanowczo przeczą możliwości poważnych powikłań w tej sprawie, nie zaprzeczając atoli temu, że w zamierzeniach swych japończycy nie pominą sposobności wyłomnienia sobie na swą korzyść tego, co dozwalała i nie dozwalała traktat, zawarty w roku 1905.

Poważny stan rzeczy spowodował też — jak się domyśla gazeta „Riecz“ — wyjazd obecny ministrów skarbu i wojny na Krym; a ten sam też powód i powtórnego w tych dniach wyjazdu tam p. Stołypina.

Ministrowie przyznają, że rosyjski wydział dyplomatyczny ma obecnie poważne zadania przed sobą. Te bowiem państwa, dla których pożyteczne są komplikacje na Dalekim Wschodzie, nie pomijają żadnej sposobności rozdmuchania sprawy i utrudnienia możliwości normalnego rozstrzygnięcia wynikłych zawikłań.

Według niektórych członków gabinetu, minister spraw zagranicznych będzie musiał wykazać niemało energii i umiejętności, by wyjść z tych powikłań, które powstały w naturalnym biegu rzeczy, a sztucznie zostały rozdmuchane.

Pokaz pracy kobiet i dzieci.

Powstały przed paru miesiącami projekt zorganizowania w mieście naszym pokazu pracy kobiet i dzieci urzeczywistniono.

Uroczystość otwarcia odbyła się o godz. 6 ej wieczorem w ubiegły wtorek w lokalu przy ulicy Piotrkowskiej № 121.

Otwierając pokaz, prezes zarządu Łódzkiego oddziału Towarzystwa opieki nad dziećmi, rejent Konstanty Mogilnicki, słusznie zauważył, że lubo wystawa jest skromna, nauczy jednak nas, w jakim kierunku pracujemy.

Że pokaz jest skromny — nie mający pretensji do nazwy wystawy w szerszym zakresie, składały się na to różne przyczyny, a głównie brak odpowiedniego lokalu. Pod tym względem natrafiano na wielkie trudności.

Kończąc swoje przemówienie, p. Mogilnicki — podnosił z uznaniem gorliwą pracę komitetu z p. Gustawową Geyerową, oraz inicjatorce pokazu p. Maryi Grzybowskiej, której idea znalazła poparcie ze strony szerszego grona chętnych osób.

Niewątpliwie pokaz obślanoby obficie, gdyby znalazło się więcej miejsca na umieszczenie okazów. Niestety, panuje tu taka ciasnota, że jeden dział w danej sekcji wypiera drugi.

Uwzględniając środki i siły, jakimi komitet organizacyjny rozporządzał, wyznać należy szczerze, iż zrobiono bardzo wiele w krótkim stosunkowo czasie.

Pokaz ten ma przede wszystkim cel pedagogiczny, a nie reklamowy.

Przysporzyć ma on także fundusze Towarzystwa opieki nad dziećmi, instytucji, która potrzebuje ciągłej i stałej pomocy materialnej.

Choćby z uwagi na to, należy gorąco zachęcać do jaknajliczniejszego zwiedzania pokazu.

Pokaz obejmuje dziewięć sekcji, mianowicie: Sekcja pierwsza, w której zgromadzono roboty dzieci; druga — ochroniarska; trzecia — artystyczna; czwarta — gospodarstwo domowe; piąta — krawiecczyzna i modniarstwo; szósta — roboty ręczne; siódma — bukieciarstwo; ósma — kwiaty sztuczne; dziewiąta — przemysł ludowy.

W sekcji pierwszej zwracają powszechną uwagę zbiory szkolne, wystawione przez doktorową Chmieleńską z Łowicza.

Przy kiosku p. Chmieleńskiej warto nieco dłużej się zatrzymać, choćby dlatego, że prócz zbiorów szkolnych znajdujemy okazy fauny, flory, okazy mineralne i rysowane plansze poglądowe, ułożone systematycznie.

Widzimy tu na mapach graficznych streszczenie w rysunkach pogadanek o wartościach fizycznych ciał, o przeobrażeniach, jakie przechodzą, zanim do użytku człowieka się nadadzą.

Bardzo malowniczo wyglądają też wyroby włóściańskie łowickie.

Poza tem widzimy ekspozycje nadesłane przez p. Berlachową z Łodzi, p. Waszczyńską (statystyka, kajety, książki buchalteryjne, zielniki, roboty ręczne itp.), p. Rothert-Zbujewskiej (ślój, roboty słatkowe), Szczyglińskiej, Szkoły szerzenia wiedzy handlowej (rysunki, wzory kaligraficzne, oraz prace poza szkolne, jako to: modelowanie,

wypalanie na drzewie, prace z gliny itd.), p. Sienickiej (rysunki, hafty, „wycinanki“ i t. p.) i p. Okusko-Konarzewskej (rysunki botaniczne i roboty malarskie „wycinanki“), p. Grzybowskiej (roboty dzieci i modelowanie z gliny), p. Andrzejewskiej z Kuluszek (roboty na kanwie), pp. Tymienieckiej i J. Radwańskiej (głównie prace z zakresu ślójdu), pp. Zarzyckiej i Daleszyńskiej (roboty dzieci i freblanek, jako to z gliny, rafi, sznurków i bibułki), p. Majeranowskiej ze Zgierza (roboty freblanek), p. Chojnackiej (roboty dzieci i freblanek), p. Heimanowej (bielizna, hafty oraz inne prace wychowanie szkoły rzemiosł dla dzieci wyznania mojżeszowego, Widzewska № 13).

W dziale tym zasługują także na uwagę hafty gubernii podolskiej, włocianki Kurczyńskiej.

Wogóle w dziale sekcji robót ręcznych i haftów wszystkie okazy odznaczają się subtelnością wykonania i oryginalnością pomysłów.

W dziale ochroniarstwa zasługują na uwagę prace szkół ludowych, zostających pod egidą Towarzystwa opieki szkolnej w gubernii piotrkowskiej.

Znajdujemy tu wyroby dzieci, jako to: koszykarskie, zdobnictwa krajowego, koronkarskie, kwiaty sztuczne, włóczki, sznurki, hafty itd. Są to wyniki pracy dziewcząt i chłopców od lat 7 do 10, uczęszczających do szkół ludowych przy ul. Benedykta № 56 i Smugowej № 6.

Trzy ochroniarstwa, zostające pod protektorem chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności — przedstawiły obfite okazy, świadczące, że nauka szycia, kroju i t. p. mająca w życiu praktyczne zastosowanie nie poszła na marne. Owoce pracy dziewcząt od 5 do 10 lat są bardzo obiecujące.

Widzimy tu bogatą kolekcję wyrobów z zakresu koszykarstwa, szycia ubranek, bielizny, robót szydełkowych, oraz wyroby galanteryjne (za wyjątkiem ochrony drugiej). Podobne okazy wystawiła ochrona dla dziewcząt wyznania mojżeszowego imienia Anny i Jakóba małżonków Herztów. Bardzo efektywnie przedstawiają się ekspozycje ochronki zgierskiej, której założycielką i prezesową jest pani baronowa Zachertowa. Ręczne roboty dziewcząt ze szkoły przy ochronie od lat 7 do 12 (hafty, cerowanie, znaczenie bielizny i t. d.); nadto z ochronki — wyplatanie krzesel, sznurkowe, ze słomy, rysunki kolorowane z natury.

W dziale ochroniarstwa znajdujemy jeszcze prace wychowawców zakładu przy ul. Smugowej № 4 i ochrony z Piotrkowa.

Ciekawie przedstawiają się okazy szwalni, założonej przez Koło pań. Tutaj zaprezentowano prace dziewcząt po jednorocznej i dwuletniej nauce. Pięknie wyglądają uszyte fartuszki, bluzki, sukienki i t. p. W drugim miesiącu nauki dziewczęta wykazały wydoskonaloną sztukę cerowania.

Komitet przeciwbrazczy zaprezentował z sal zajęć przedmioty niezbytckowne, codziennego użytku, bluzy, fartuchy dla stróżów i t. p.

Ochrona „Gniazda“ Towarzystwa opieki nad dziećmi wystawiła dywaniki, uszyte z kawałków sukna przez dziewczęta, oraz słomianki, wykonane przez chłopców.

Szkoła początkowa p. Grzybowskiej wystawiła różne prace, których wykonanie jest bardzo umiejętnie. Uwagę zwraca lalka, której całkowite ubranie a nawet małeńką wiązaną torebkę wykonała 11-letnia uczennica O. H.

Wśród bogatej kolekcji prac widzimy wyroby z gliny, zielnik wszystkich drzew i krzewów miejskiego ogrodu, rysunki tablic grzybów, wykonane przez ucznia klasy drugiej. Dalej są umieszczone roboty ślójdu — sznurkowe i koszykarskie.

Zwraca też uwagę — zbudowany z drzewa wagon tramwajowy — praca Stefana Kozłowskiego.

Sekcja artystyczna zawiera prace następujące:

Pań: Głancówny, Olędzkiej Dońskiej, Zemel, Mogilnickiej, Morzkowskiej, Lichtenfeld, Barcińskiej, Bormusowej, Lipińskiej (malarstwo). Na udział ten złożyły bardzo efektowne i artystycznie wykonane portrety, główki, obrazy rodzajowe i t. d.

Dalej pań: Konówny (inkrustacja drzewna, metalowa i skórzana w dziedzinie sztuki stosowanej), Boblewskiej (obraz wykłuwany na bryostolu), Sachs (kapelusze i bibułki), Wisniewskiej

(obraz haftowany), Maryi Perlis (hafty), Milker (koronki), Rosner (hafty maszynowe), L. Skalskiej (hafty) i Zajdłowej (hafty artystyczne).

Dział krawiecczyzny i modniarstwa reprezentują panie: Gabler (formy strojów z bibułki oraz rysunki kroju), „Józefina“ Musiatowicz — (prace szkoły kroju), Woelfle — (kapelusze i sztuczne kwiaty), przeznaczony pewien procent od sprzedanego towaru zarówno na pokazie jak i w sklepie (Piotrkowska 105) na rzecz Towarzystwa opieki nad dziećmi.

W dziale robót ręcznych okazały przedstawiają się roboty laubzegowe z pracowni p. Dominikiewiczowej.

Oryginalnie przedstawia się osobna gablotka z wyrobami z włosów ludzkich p. Maryi Smętkiewicz. Są to medaliony, dewizki i ramki, uplecione pracowicie z różnych odcieni włosów, począwszy od jasnych dziecięcych, skończywszy na białych starczych.

Następnie wymienić należy wyroby z pracowni: Jezierskiej, Skotnickiej ze Zgierza, Schelke, Rampoldowej (koldry), Wolskiej (ptaki wypchane), Radzikowej (koszykarstwo, hafty i płaskorzeźba), Lucyny Starzyckiej (koronki i kapy), Macherowej (wyroby pończosznice) i Z. Łubieńskiej (dywan i serweta), Konieczna (kwiaty sztuczne).

Sekcję przemysłu ludowego reprezentują: Rokicka, wieś Kiczki, pow. nowomiński (samodziały), Lipińska (stroje w stylu zakopiańskim), Harhuzarow, Klembówka, gub. podolskiej (samodziały i hafty włociańskie), Burmanowa, Klembówka, gub. podolskiej (wyroby z płótna) i dr. Chmieleńska z Łowicza.

W sekcji gospodarstwa domowego wzięły udział: Przylińska z Kalisza, Michalska, Tauchert i Grzybowska (zapasy spiżarniane).

Nadmienić jeszcze należy, że Związek równouprawnienia kobiet w Warszawie nadesłał znaczną ilość egzemplarzy „Kalendarza kobiety polskiej“ na rok 1910 do sprzedaży.

Reasumując wszystko, stwierdzić należy, iż w sekcji szkolnej i pedagogicznej wszystkie okazy świadczą o rozwoju szkół i ochronki i uzdolnionem przewodnictwem. W szkołach ślójdu wszędzie widzieć się daje postęp w wykonaniu przedmiotów i połączeniu pięknego z pożytecznym.

W dziale sekcji artystycznej, przemysłu domowego, strojów ludowych, krawiecczyzny, modniarstwa, kwiatów sztucznych, robót ręcznych i haftów — zauważyć się daje różnorodność pomysłów i dokładność wielką w wykonaniu.

Dla ścisłości sprawozdawczej dodać winniśmy, że panie z komitetu urządziły w oddzielnym pokoju bufet, zaopatrzone obficie w napoje, przekąski oraz nawet w gorące potrawy. Każda z członkin komitetu odbywać będzie kolejno dyżury, czyniąc honory gospodyni.

Podczas otwarcia od osób zwiedzających pokazy zebrano 117 rubli.

Nie zapomniano o nadaniu estetycznego wyglądu całemu terenowi pokazu, który upiększono zielenią i girlandami.

Dyżurne panie udzielają szczegółowych wyjaśnień i ułatwiają zwiedzającym oryentowanie się w całości.

Dla uprzyjemnienia chwil zwiedzającym pokaz, w godzinach popołudniowych grywać będzie codziennie duet (fortepian i skrzypce), zorganizowany przez p. Wiesenberga.

Korytarze oświetlają: lampy naftowe z koszulkami anarowskimi uniwersalne, sale — lampy naftowe „Lux“.

Dotychczas zwiedziło pokaz 937 osób, między innymi, grupami wychowawcy niektórych zakładów naukowych.

K. K.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Wyszosławcy. Jutro Radziślawcy.

TEATR POLSKI. (Ceglana 63). Dziś „Nadzieja“ (po raz pierwszy), dramat Heyermansa. Początek o godzinie 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Oplekuj się Amelią“ farsa Jerzego Feydeau, po cenach zniżonych. Początek o godzinie 8 m. 15 wieczorem.

POGADANKA. Dziś (w lokalu Stow. nauczycieli chrześc., przy ul. Konstantynowskiej nr. 5) o godz. 7 i pół wieczorem, pogadanka dyskusyjna na temat „O rygorze szkolnym“.

WYSTAWY. Dziś i codziennie (w lokalu, ul. Miłkowska nr. 40) wystawa antialkoholozna.

POKAZ PRACY KOBIEC I DZIECI. Dziś i co-

dziennie (w lokalu przy ul. Piotrkowskiej 121) Pokaz pracy kobiet i dzieci z wyprzedają na rzecz Łódzkiej Gaiłzda Tow. opieki nad dziećmi.

KRONIKA.

(a) **Zapasy bawełny.** Prezes komitetu bawełnianego przy giełdzie moskiewskiej komunikuje Łódzkiemu komitetowi giełdowemu, że według zebranych wiadomości po dzień 14 listopada r. b. było:

na składach w Moskwie: bawełny amerykańskich nasion — sprzedanej 9616 bel; niesprzedanej 11642 bele; nasion miejscowych — sprzedanej 723 bele; niesprzedanej 2160 bel; razem na składzie w Moskwie amerykańskiej i miejscowej bawełny 24141 bel.

W drodze dla okręgu moskiewskiego i bawełny z nasion amerykańskiej — niesprzedanych zapasów 12616 bel; z miejscowych nasion niesprzedanej 1,793 bele; razem w drodze amerykańskiej i miejscowej bawełny 14,409 bel.

Ogólna ilość zapasów bawełny na składach w Moskwie i w drodze — niesprzedanej 28211 bel, sprzedanej — 10339 bel, razem 38550 bel.

Z ogólnej liczby 32 firm, prowadzących handel bawełną, na rozesłany w tym przedmiocie kwestyonaryusz odpowiedziało 21 firm.

(a) **Wystawa przeciwalkoholizacyjna.** Zainteresowanie wystawą przeciwalkoholizacyjną z każdym dniem wzrasta. We wtorek po południu wystawę zwiedziło 260, przez dzień wczorajszy 1,145 osób. Tymy, jakie chwilami zapełniały salę wystawową, przekonali, że kultura zrobiła znaczne postępy i że drogi jej w tym kierunku dobrze są wytknięte i ułatwione. W owym tysiącu widziliśmy różne warstwy społeczeństwa; sfery rzemieślnicze i robotnicze przeważały. Skupiły się one około wygłaszanych pogadań, z zajęciem wsłuchując się w objaśnienia znaczenia ekspozycji przez instruktorów.

Komitet wystawy przeciwalkoholizacyjnej z dniem dzisiejszym wprowadził bilety grupowe dla uczniów i uczennic szkół elementarnych, ochron i szkół, utrzymywanych przez dobroczynność publiczną. Z biletów tych, w cenie 5 kop. za ucznia, mogą korzystać tylko dzieci, wprowadzone grupami przez nauczycieli i wychowawców.

(a) **Towarzystwo „Uczelnia“.** Zapowiedziane we wtorek w pierwszym terminie ogólne zebranie Towarzystwa „Uczelnia“, skutkiem przybycia zaledwie dwunastu członków, nie doszło do skutku. Następne zebranie, bezwzględnie prawomocne, odbędzie się w dniu 18 b. m. w lokalu przy ul. Wólczańskiej № 55. Porządek dzienny obejmuje, prócz sprawozdania z działalności zarządu i finansowego za rok ubiegły, rozważenie wniosków członków i zarządu, oraz dokonanie wyboru zarządu.

(a) **Z dyrekcji naukowej.** Na miejsce p. Sazonowa, który podał się do dymisji z powodu słabości zdrowia, mianowany został naczelnikiem łódzkiej dyrekcji naukowej — dotychczasowy naczelnik dyrekcji naukowej kaliskiej.

Naczelnik kancelarii okręgu naukowego warszawskiego udał się do Piotrkowa, w celu przyjęcia od p. Sazonowa aktów dyrekcji i wręczenie ich nowemu naczelnikowi dyrekcji. Na ustąpienie oddawna chorego i zdenerwowanego p. Sazonowa był już czas wielki.

(a) **Sprawy oświatowe.** Na odbytych w Warszawie zjeździe naczelników dyrekcji naukowych w celu omówienia sprawy wprowadzenia ogólnego kształcenia w Królestwie Polskiem, w miejsce chorego p. Sazonowa naczelnika łódzkiej dyrekcji naukowej, uczestniczył inspektor szkół ludowych 2-go okręgu gubernii piotrkowskiej, p. Rewersow.

(x) **Osobiste.** Dziennikarka p. Stanisława Kosiakiewiczowa, żona znakomitego polskiego nowelisty, bawi w naszym mieście w sprawach „Kuryera Polskiego“.

(a) **Związek pracowników ciesielskich.** Wczoraj w lokalu przy ul. Piotrkowskiej № 175 zapowiedziano zebranie ogólne Związku zawodowego pracowników ciesielskich, które jednak z powodu nieprzybycia dostatecznej liczby członków odłożono do dnia 19 b. m. Będzie ono prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

Związek ciesielski w Łodzi, liczący 215 człon-

ków, zamierza przyłączyć się do istniejącego Związku cieśli, stolarzy i pokrewnych zawodów w Warszawie. Sprawozdanie z działalności Związku za czas od 1 grudnia 1908 r. do 1 grudnia 1909 r. wykazuje, że dochody stanowiły rb. 1,337 kop. 11, wydatki zaś rb. 1,301 kop. 18. Majątek Związku w gotówce i inwentarzu wynosi rb. 2 604 kop. 93, mianowicie rb. 2,231 ulokowano w kasie pożyczkowo-oszczędnościowej, rb. 33 kop. 93 znajdują się w kasie związku, rb. 188 w wartości inwentarza.

(f) **Ze Stow. farmaceutów.** We wtorek w lokalu własnym odbyło się ogólne miesięczne zebranie Stowarzyszenia farmaceutów.

Przed zebraniem p. Mieczysław Dominikiewicz miał bardzo ciekawy odczyt p. t. „O pochodzeniu i starożytności człowieka“.

Zebranie rozpoczęło odczytaniem protokołu z poprzedniego zebrania, przyczem wywiązała się dyskusja z powodu niewypełnienia swych obowiązków przez niektórych członków zarządu.

Odczytano sprawozdanie kasowe: wpływy ze składek za listopad wynoszą 46 rb. 50 kop., pozostało z listopada 66 rb. 44 kop., wydatki za listopad wynoszą 52 rb. 15 kop., na miesiąc grudnia pozostało w kasie 60 rb. 70 kop.

Z powodu trudności przy zbieraniu składek, wybrano do pomocy skarbnikowi dwóch inkasentów.

Na zaproszenie komitetu wystawy antialkoholizacyjnej Stowarzyszenie wysłało 10 członków na wystawę w charakterze instruktorów.

Na zebraniu postanowiono termin rozstrzygnięcia ogłoszonego konkursu na najlepsze preparaty odłożyć do dnia 1 lutego r. p.

(f) **Zebranie drukarzy.** Zarząd Stowarzyszenia pracowników drukarskich m. Łodzi i pow. łódzkiego w d. 12 grudnia, t. j. w nadchodzącą niedzielę, o godz. 9-ej rano, zwołuje nadzwyczajne ogólne zebranie w lokalu własnym, przy ul. Przejazd № 12. Porządek dzienny: 1) uzupełnienie regulaminu, 2) wnioski członków. Ze względu na uzupełnienie regulaminu, jako sprawy obchodzącej ogół członków, zarząd uprasza o jak najliczniejsze przybycie. Zebranie będzie prawomocne bez względu na liczbę członków. Nieczłonkowie nie mają prawa wstępu na zebranie.

(a) **Z fabryki akc. Tow. I. K. Poznańskiego.** Przed trzema tygodniami w oddziałach fabryki akc. Tow. I. K. Poznańskiego zmniejszono czas roboczy do 5 dni w tygodniu, skutkiem czego i płaca zarobkowa robotników zmniejszyła się odpowiednio.

Obecnie administracja fabryczna rozesała do wszystkich majstrów i ekspedyentów, których wynagrodzenie w myśl zawartej z nimi umowy, obliczane jest tygodniowo, okólnik, zawiadamiający, że z dniem 1 lutego płaca unormowana będzie w stosunku 5 dni w tygodniu i żądający podpisania się na załączonej liście.

Wszyscy jednak majstrowie i ekspedyenci odmówili podpisania się na liście, nie przyjąwszy propozycji administracji.

(h) **Z kolei.** Z powodu nagromadzenia się znacznej ilości wagonów na kolejach moskiewsko-windawo-rybińskiej, moskiewsko-kazańskiej, petersburskiej, wiatemsko-uralskiej i południowo-wschodnich, zrzekają się one terminowej dostawy.

Z Moskwy zawiadamiają tutejsze koleje, że pasażerowie do Jarosławia przewożeni są po zamrzniętej rzece Woldze.

Naczelnik VI okręgu akcyzy zwrócił się do zarządu kolei fabryczno-łódzkiej z prośbą, aby urzędnicy kolejowi udzielili pomocy funkcjonaryszom akcyzy przy rewizjach na stacjach kolejowych. Dyrektor kolei przychylił się do tej prośby i wydał odpowiednie rozporządzenie.

Minister komunikacji, Ruchłow, wyjaśnia zarządom kolejowym, że pasażer, który wykupił bilet I klasy w bezpośredniej komunikacji, choćby na innych kolejach jeździł w klasie niższej, z braku wagonu klasy I, nie ma prawa żądać zwrotu różnicy opłaty za przejazd klasą niższą, nawet na tych kolejach, na których nie kursują wagony klasy I.

(f) **Kary akcyzy.** Zarządzający akcyzą gubernii piotrkowskiej i kaliskiej, skazał Andrzeja Reliszkę właściciela restauracji III-cio rz. przy ul. Karolewskiej № 4 na 75 rub. kary za sprzedaż spirytusu po cenie wyższej aniżeli oznaczona na etykietach i Szymona Weingartena, właściciela sklepu przy ul. Piotrkowskiej № 288, na 20 rb.

kary za niedbałe prowadzenie księgi przychodu i rozchodu denaturowanego spirytusu.

(a) **Kara administracyjna.** Na mocy postanowienia naczelnika nadzwyczajnej ochrony gubernii piotrkowskiej — mieszkańiec Łodzi Szczepan Protofil za zakłócenie spokoju publicznego i pobicie Konstantego Sobczaka skazany został na 7 dni aresztu.

(b) **Zapalenie się sadzy.** Wczoraj, o godzinie 10 wieczorem, zawezwano I i II oddziały straży ogólnowej ochotniczej i straż miejską na ul. Średnią nr. 83, gdzie po przybyciu stwierdzono, iż palły się sadze.

— We wtorek, o godz. 6 wieczorem, przy ul. Wólczańskiej nr. 6 zapaliły się sadze, które ugasili domownicy przed przybyciem I i II oddziałów straży ogólnowej ochotniczej.

(a) **Schwytywanie złodzieja.** W ubiegły wtorek, wieczorem schwymano na gorącym uczynku złodzieja Jana Jaworskiego, który dopuścił się kradzieży u Józefa Urbańskiego, w domu przy ul. Składowej nr. 14.

(p) **Ogólnemu osłabieniu** w ciągu ubiegłych dwóch dni uległy cztery osoby, z tych jedną odwieziono do szpitala Poznańskiego, jedną do domu na ul. Konstancyńskiej i jedną do Przytułku noclegowego na ul. Cmentarna. Wszystkim czworgu odpowiedniej pomocy udzielił lekarz Pogotowia.

(p) **Strucia.** Na ul. Wschodniej nr. 70 Aniela Tatterkowska, żona robotnika, lat 50, przez pomyłkę nieszkodliwie zatrzymała się karbolem; na ul. Brzezińskiej nr. 29 Marya Szymańska, bez zajęcia, lat 20, w celu samobójstwa napiła się karbołu i w stanie groźnym odwieziona została do szpitala Poznańskiego i na ul. Stodolnianej nr. 4 znaleziono kobietę, lat około 25, z nazwiska i adresu nieznaną, zatrutą karbolem i błądzącą w stanie zupełnej bezprzytomności, którą również odwieziono do szpitala Poznańskiego w stanie bezradziejnym. Wszystkim trzem doraźnej pomocy udzielił lekarz Pogotowia.

(p) **Zaopadzenia.** Wczoraj na ul. Nowej nr. 22 Bolesław Artowicz, robotnik fabryczny, lat 20, od wadliwie urządzonego piśca zaczął się, dziś zaś na ul. Południowej nr. 45 Reinhold Kinderman, portyer fabryczny, lat 50, uległ takłomu samemu wypadkowi i w ciężkim stanie odwieziony został do szpitala Czerwonego Krzyża. Obojgu lekarze Pogotowia udzielił doraźnej pomocy.

(p) **Wyczerpanie sił.** Wczoraj wieczorem na ul. Nowomiejskiej nr. 11 znaleziono Hersza Weinfeldę, handlarza, lat 70, w stanie zupełnego wyczerpania sił z głodu i odwieziono go przez Pogotowie do szpitala Poznańskiego.

(p) **Nagle śmierć.** Na ul. Stodolnianej nr. 80 nagle zmarł wczoraj Ludek Sztelnbord, kupiec, lat 70. Przyczyna śmierci nieznana. Zgon stwierdził lekarz Pogotowia.

(a) **Zebrania gminne.** Dla rozpatrzenia wielu spraw związanych z gospodarką gminną, we wszystkich gminach pow. łódzkiego z polecenia władzy odbędą się zebrania gminniaków. Zebrania te odbywać się będą w porządku następującym: w gminach: Nakielnica, Bruźycza, Rąbień i Puczniew — 29 grudnia; w gminach: Gospodarz, Bekdów, Rszew i Babice — 30 grudnia; w gminach: Nowosolna i Radogoszcz — 5 stycznia; w gminach: Łąglówniki i Lućmierz — 8 stycznia; w gminach: Wiskitno i Brójce — 13 stycznia; w gminach: Górki, Czarnocin, Brus, Żeromin i Chojny — 13 stycznia r. p.

(a) **Wypadek w Zdunskiej Woli.** Na pokrytej lodem rzece Laskowie obok fabryki Bonke, w Zdunskiej Woli, zgromadziło się sporo młodych chłopców, amatorów sportu łyżwowego. Smiteli z nich zaczęli wykonywać na lodzie różne piruety. Szesćioletni Karol Tust, syn miejscowego obywatela Edwarda pobił rekord leżąc w jednej chwili załamany pod nim lód. Wpadł on do wody.

Zawiadomiony o wypadku ojciec nadbiegł i dla uratowania syna sam wskoczył do wody i przy pomocy Arnolda Zejlera wydobyl już tylko zwłoki Karola Tusta.

Wypadek ten wywołał rozpacz rodziców.

(a) **Nagły zgon.** Onegdaj we wsi Stanisławów Nowy, gminy Babice, zmarł nagle mieszkaniec tamtejszy Gotlieb Kin, w wieku lat 22.

Przyczyny zgonu dotąd nie ustalono. Zwłoki zabezpieczono na miejscu do zejścia władz sądowych i lekarskich.

SZTUKA I PIŚMIENNICTWO.

(x) **Teatr polski.** Widowiska popularne dla młodzieży zainicjowane przez dyrekcję naszego teatru co drugą sobotę zyskały sobie stałe powodzenie. Na najbliższą sobotę, dnia 11 b. m. zapowiedziane „Grube ryby“, pełne swojskiego humoru i werwy, komedia Michała Bałuckiego, wzbudziły olbrzymie zainteresowanie; znaczną część biletów już sprzedano, pozostałe do nabycia w kasie. Wobec nadspodziewanego powodzenia widowisk popularnych dla młodzieży, dy-

rekcya po świętach Bożego Narodzenia zamierza je dawać co sobota regularnie.

W sobotę wieczorem wznowioną będzie słowna sztuka B. Gorczyńskiego „Wyzwanie“, która w zeszłym sezonie cieszyła się wyjątkowym powodzeniem, tym razem obok doskonałej Antosi — pani Czechowskiej, J., — w roli „Karola“, grywanej w ubiegłym sezonie przez p. Fritsche'go wystąpi p. Zelwerowicz; reszta obsady bez zmiany.

W niedzielę dnia 12 b. m. o godzinie 3 po południu, dana będzie po cenach najniższych popularna komedia Heleny Rozgórskiej p. t. „Odrodzona Ewa“, która po tem widowisku na dłuższy czas zjeździe z ańsza.

W przygotowaniu następujące nowości; „Sąsiadka“ T. Jaroszyńskiego, „My artyści“ Feldmana; „Aktorki“ St. Krzywoszewskiego, oraz „Intryga i miłość“ Schillera, której wznowienie zapowiedziano na pierwsze święto Bożego Narodzenia.

(f) **Teatr ludowy na Bałutach.** Wczoraj w teatrze ludowym na Bałutach dano wesołą 2-aktową operetkę „Adam i Ewa“.

Wykonanie sztuki było dość słabe, jedynie p. Gloger (senior) w roli Adama pobudzał widzów do ciągłego śmiechu.

Bardzo słabo odegrała rolę Ewy p. Kazimierska, znać było, że dobrze jej nie przestudowała. Nie udała się również rola hrabiego p. Dąbrowskiemu, zbyt mało miał on w sobie dystynkcji, która powinna cechować tę postać.

Zato p. Pawłowska śpiewem swym zachwycała publiczność i suto zbierała oklaski.

Na zakończenie dano obrazy w bioskopie.

W sobotę i niedzielę teatr ludowy zapowiada dwie sztuki „Szkoda wąsów“ i „W starym piecu dyabeł pali“.

RAUTY I ZABAWY.

(x) **Z Lutni.** W nadchodzącą niedzielę Towarzystwo „Lutnia“ urządza w sali swego lokalu „podwieczorek muzyczny“.

Na program złożą się śpiew, kwartet solowy i deklamacja; w drugiej części członkowie koła dramatycznego wykonają wesołą jednoaktówkę p. t. „Ankowe wesele“. Początek o godzinie czwartej i pół po południu.

(h) **Z „Liry“.** Zarząd Towarzystwa rzemieślniczo śpiewaczego „Lira“, na czele ze swym prezesem, nie ustaje w pomysłach, by wzbudzić pomiędzy członkami jaknajwiększe zainteresowanie.

Wczorajsza zabawa pod nazwą wieczór towarzyski, nie miała żadnego programu, każdy z członków lub członkiń „Liry“ podług upodobania podpisywał się na estradzie.

Wczorajszy wieczór rozpoczął dłuższą przemową prezes p. Stanisław Goszczyński, o życiu towarzyskiem i jego potrzebach.

Następnie p. Władysław Gutowski, mówił o przyjęciu asyryjczyków do Europy.

Resztę wieczoru wypełniły popisy pojedynczych osób i zbiorowe — śpiew, deklamacja, monologi. Na zakończenie odegrano składnie komediijkę „Żywy nieboszczyk“.

Dnia 19 b. m. odbędzie się w „Lirze“ wieczornica ku czci Juliusza Słowackiego. Program tej wieczornicy ma być złożony, specjalnie z utworów nieśmiertelnego mistrza.

Dnia 15 b. m. ma się odbyć w „Lirze“ drugie z kolei zebranie delegatów, w kwestyi urządzenia wspólnego koncertu na stypendyum imienia Zygmunta Noskowskiego członka honorowego „Liry“ i b. jej dyrektora muzycznego.

(x) **U handlowców na ulicy Piotrkowskiej.** Sobotnia wieczornica w Stowarzyszeniu pracowników handlu i przemysłu gub. piotrkowskiej, zapowiada się nader interesująco.

Urozmaicą ją oprócz pogadanki literackiej śpiewy, deklamacje, produkcje muzyczne i zabawy towarzyskie. Resztę dopełni gościnność gospodyń i gospodarzy i ta serdeczna koleżeńska atmosfera, cechująca sobotnie wieczorki u handlowców z ulicy Piotrkowskiej (№ 120).

Początek o godzinie 9 wieczorem punktualnie.

Zjazd wychowanców byłej szkoły technicznej D. Z. W. W.

Zjazd ten odbył się w Warszawie w końcu listopada r. b.

Zebrało się 219 uczestników z kilkoma profesorami. Po wysłuchaniu w kościele archikate-

drałnym Mszy św. odprawionej przez ks. kanonika Czajewicza i zakończonej serdeczną jego przemową, uczestnicy udali się do siedziby Towarzystwa wioślarskiego, gdzie nastąpiło wzajemne powitanie. Przy wejściu wszyscy otrzymali srebrne żetony pamiątkowe.

Na przewodniczącego zjazdu obrano p. Aleksandra Stopczyka, który zaprosił do stołu prezydyjalnego obecnych profesorów i kilku starszych kolegów, poczem uczczono przez powstanie zmarłych profesorów i kolegów. Po wzajemnych powitaniach uczestnicy zjazdu udali się na zwiedzenie budowy III mostu, skąd powrócono do lokalu Towarzystwa Wioślarskiego na wspólny bankiet, po którym w sali obrad tegoż Tow. odczytano historyczny rys dziejów szkoły, skreślony przez p. Aleksandra Janowskiego i nadesłane przez nieobecnych kolegów telegramy powitalne.

Wysłano depezę od zjazdu do jednego z najstarszych profesorów szkoły matematyka Berkmana, który, złożony chorobą, nie mógł przybyć na zjazd, do prof. Władysława Grabowskiego i bar. L. Kronenberga, prezesa D. Z. wie-dzińskiej.

Z profesorów brali udział w zjeździe pp. Antoni Turski, Stef. Okołów i M. Rozmysłowski. Po skończonym bankiecie, przystąpiono do najważniejszych części zjazdu t. j. do narad nad zorganizowaniem stowarzyszenia, któreby miało na celu wzajemne popieranie się i wyszukiwanie pracy, z drugiej zaś strony nawiązanie bliższych stałych stosunków towarzyskich pomiędzy kolegami i ich rodzinami.

Wybrano zaraz komisję, składającą się z mieszkających w Warszawie wychowanców każdego roku b. szkoły technicznej. Komisja ta ma za zadanie utrzymywać ścisły kontakt z pozostałymi kolegami, a nadto opracować ma ustawę koła byłych wychowanców szkoły technicznej D. Z. W. W. przy jednej z istniejących organizacji społecznych. Do komisji tej weszli:

Pp. Stanisław Miśkiewicz, Bronisław Szumowicz, Karol Troczowski, Antoni Sroka, Stefan Jabłkowski, Zygmunt Niedziałkowski, Feliks Górski, Jan Knechowiec, Stanisław Znatowicz, M. Witkowski, Józef Cwikiel, K. Klejber, W. Krajewski, Aleksander Stopczyk, Marcin Pietruszka, Adam Piaskowski, Mieczysław Hęcka, Zygmunt Maciejewski, Józef Buczkowski, Gabriel Frasniewicz, Julian Wasilewski, Jan Lux, Wacław Trompeteller, K. Styczyński, Franciszek Tokarski, Jan Więckowski, Maksymilian Ciechorski, Zdzisław Strzyżewski, Czesław Zakrzewski, Wacław Swiderski.

Dzień drugi zjazdu wypełniony został przez zwiedzanie Centralnej stacji elektrycznej, stacji telefonów miejskich, oraz wystawy prób i wzorów. Zakończono dzień drugi zdjęciem fotograficznym oraz wspólną pożegnalną ucztą.

(a)

Z WARSZAWY.

* O szkołę górniczą.

W Warszawie bawił specjalny delegat ministerium przemysłu i handlu dla porozumienia się z generałem gubernatorem warszawskim w sprawie otwarcia wykładów w szkole górniczej w Dąbrowie. Wyrażono konieczność zmiany niektórych przepisów dla szkoły. Do tej pory do szkoły górniczej przyjmowano osoby, które ukończyły szkoły dwuklasowe i odbyły dwuletnią praktykę w kopalniach. Uznano jednak, że przebywanie mało doświadczonych młodzieży wśród robotników oddziaływa na nią niepomysłnie. Wobec tego zaprojektowano, aby do szkoły przyjmowana była młodzież bez praktyki górniczej. Wychowawcy jej będą otrzymywali tylko świadectwo o ukończeniu szkoły, dyplom zaś na sztygara dopiero po przejściu dwuletniej praktyki.

* Związki.

Departament senatu otrzymał już skargę, wniesioną przez zarząd zawieszono Towarzystwa wpisów szkolnych, domagającą się kasacji uchwały warszawskiej komisji gubernialnej do spraw towarzystw i związków, jak również rzeczowe wyjaśnienie komisji. Ta ostatnia utrzymuje, że złożona przez zarząd skarga nie dodaje żadnych nowych wyjaśnień i nie może obalić dowodów, któremi kierowała się komisja przy powzięciu swej uchwały, zawieszającej działalność

Towarzystwa. Sprawa niebawem będzie rozważana przez departament.

Z KRÓLESTWA.

Zamknięcie szkoły. W sprawie zamknięcia szkoły Towarzystwa „Jedność“ w Piotrkowie „Gaz. częst.“ donosi:

Szkołę zamknęła policja z rozporządzenia władz szkolnych za „szereg wykroczeń przeciw prawu, obowiązującemu prywatne szkoły w warszawskim okręgu szkolnym.“

Koło piotrkowskie Towarzystwa „Jedność“, po zamknięciu szkoły, aby nie przerywać zajęć szkolnych i dać pracę nauczycielom, zwróciło się w tej chwili do jednej z prywatnych szkół w Piotrkowie z prośbą o przyjęcie dzieci razem z personelem nauczycielskim.

Właściciel tej szkoły zwrócił się do dyrekcji naukowej z prośbą o zatwierdzenie podanych nauczycieli. Dyrekcja naukowa odmówiła zatwierdzenia, motywując tem, że żadnego nauczyciela z „Jedności“ nie zatwierdził nietylko w tej szkole, ale w żadnej innej; 180 dzieci pozostawiono bez nauki i wpływu szkoły. Usunięto 7 nauczycieli, niektórzy z nich są obciążeni liczną rodziną.

S. p. ks. prałat Antoni Szaniawski. We wtorek po południu doszła do Warszawy wieść żałobna, że zmorzony ciężką chorobą s. p. ks. prałat Antoni Szaniawski, długoletni redaktor „Przełomu katolickiego“, oraz „Kwartalnika teologicznego“, zmarł w Nowem-Mieście, gdzie przebywał na kuracji.

Od pół roku już zapadł tak na zdrowiu, że nie mógł pracować, ale ludzono się jeszcze, że spracowany organizm odzyska dawne siły; tymczasem otrzymana wieść o jego śmierci załwoczyła wszystkie nadzieje.

Ostatnia poczta.

— «Birżowija wiadom.» zamieszczają treść rozmowy z Chomiakowem w sprawach polityki wewnętrznej. Chomiakow nie wierzy, ażeby prawo prasowe było urzeczywistnione, jak również projekty prawa nietykalności osobistej i reorganizacji sądów miejscowych. Tem się również tłumaczy brak wiary w owocność pracy prawodawczej w Dumie.

— Według pogłosek z Petersburga, rząd zdecydował się rozwinąć energiczną działalność ekonomiczną na Dalekim Wschodzie. Możliwe jest nawet utworzenie nowej komisji w tym celu. Uchwalono, wbrew zdaniu ministra spraw zagranicznych Izwołskiego, ponownie przenieść punkt ciężkości na Daleki Wschód.

— Donoszą z Hamburga: W zakładach gazowych, w pobliżu portu, wybuchł olbrzymi pożar, podniecany przez szereg wybuchów. Mówią, że do godziny 7-ej wieczorem zginęło 8 osób, a z górą 20 odniosło rany.

— Piszą do nas z Krakowa: Agent handlowy Schlosser strzelił podczas kłótni przy podziale zysków pięć razy z rewolweru do współnika swego, Majewskiego, raniąc go śmiertelnie.

— W kuluarach Dumy państwowej dużo mówią o trwożliwym położeniu na Dalekim Wschodzie, o czem dochodzą niepokojące wieści do Petersburga.

Człtiki (s-d.), poseł z obwodu Zabajkałskiego, otrzymuje listy, z których wynika, iż położenie ludności miejscowej jest takie samo, jak przed wojną. Stan ekonomiczny jest ciężki, handel i przemysł wchodzi znów w okres zastoju.

M. Lukow twierdzi, że położenie jest groźne: jeżeli Rosya zawrze umowę handlową z Japonią, narazi się Chinom, jeżeli zaś jej nie zawrze, stosunki z Japonią będą naprężone. „Ogólne położenie sprawy nie należy do najlepszych“ — konkluduje leader k.-d.

— W sferach rządowych, jak donosi «Riecz», panuje obecnie „nastrój specjalny“.

Rząd podobno spostrzegł się, że sytuacja w polityce zewnętrznej nie jest zbyt jasna, ale nie zdecydował się jeszcze na zajęcie jakiegoś określonego stanowiska i „wyczekuje“.

„Obecnie panuje — pisze «Riecz» — taki nastrój, jaki panował w chwili ogłoszenia aneksyi

Bosni i Hercegowiny, tylko, że wtedy mówiono więcej o „honorze“ i o kwestyi ogólnosłowiańskiej. Obecnie położenie różni się zaś tem, że uwaga sfer rządowych jest zwrócona na kwestye natury czysto-politycznej, dotyczące bezpośrednio Rosyi.“

Uwaga rządu została tak zaabsorbowana, że wszystkie kwestye wewnętrzne, nawet kwestya fińdzka, zeszyły na plan drugi.

TELEGRAMY.

Petersburg, 7 grudnia (P). «Gazeta Fińdzka» donosi, iż na najpóźniejszy raport fińdzkiego general-gubernatora general-lejtnanta Seina o objęciu zarządu krajem Jego Cesarzowska Mość uszczęśliwił go telegramem następującej treści:

„Niech panu Bóg dopomaga służyć Mi z włościwą mi gorliwością i znajomością kraju dla dobra wielkiej Rosyi i na korzyść Finlandyi.

Podpisano MIKOŁAJ“.

General-gubernator natychmiast w odpowiedzi na ten telegram przesłał do stóp Jego Cesarzowskiej Mości zapewnienie uczuć wiernopoddanych, poczem był obecny na nabożeństwie w soborze prawosławnym i katedrze lutoriańskiej. Następnie, o godzinie 2 ej po południu, w pałacu Cesarzkim odbyło się przyjęcie władz cywilnych i wojskowych oraz konsulów obcych, później zaś obiad u general-gubernatora na czesie archiereja fińdzkiego i wyborskiego, Sergiusza.

Petersburg, 7 grudnia (P) Komisya interpelacyjna Dumy jednomyślnie oświadczyła się za przyjęciem interpelacji z powodu niezachowania reguł, zawartych w art. 92 ustawy o dostawach rządowych. Interpelację zaś w sprawie czynów nielegalnych administracji podczas świętowania przez robotników w dniu 1-ym maja odrzucono.

Petersburg, 7 grudnia (P). Komisya obrony państwowej zmniejszyła budżet kancelaryi ministra wojny o 30,000 rb., przeznaczonych na personel kancelaryi, i 5,000 rb., przeznaczonych na nabycie ozdób brylantowych do orderów. Komisya budżetowa zmniejszyła budżet synodu o 13,750 rb. Komysya oświaty ludowej przyjęła projekt zwiększenia pensyi dyrektorów i inspektorów szkół ludowych.

Petersburg, 7 grudnia (P). Włościanin Bielów, skazany na śmierć za napad na kasyerkę lombardu miejskiego, otrzymał złagodzenie kary w postaci 10-letnich ciężkich robót.

Petersburg, 7 grudnia (P). Dziś w południe odbyła się uroczysta eksportacja zwłok księcia Jerzego Meklemburskiego do Oranienbauma.

Berlin, 8 grudnia (P.) W liście do wyborców ks. Hohentlohe potwierdza, że przyjął wybór na wiceprezesa parlamentu tylko z warunkiem, iż do prezydium nie zostanie wybrany w charakterze sekretarza polak.

Kilonia, 8 grudnia (P.) Prokurator cofnął protest przeciwko wyrokowi sądu w sprawie nadużyć w warsztatach okrętowych. Wyrok sądu wobec tego uprawomocnił się.

Hamburg, 7 grudnia (P). W dzielnicy portowej nastąpił wybuch nowego zbiornika gazu. Ogień przeniósł się na stary zbiornik, pojemności 40,000 metrów. Nastąpił drugi, gwałtowny wybuch. Z pod gruzów zbiorników dobyto 6 osób

zabitych. Czterdzieści osób odniosło rany. Podczas przewożenia rannych do szpitala, kilku z nich umarło.

Durban (Natal), 7 grudnia (P). Wyleciała w powietrze fabryka prochu. Dwóch europejczyków i 3 krajowców straciło życie, 1 europejczyk i 5 krajowców odniosło rany ciężkie.

Woroneż, 7-go grudnia (P.) Wczoraj zrana w warsztatach kolei woronoskiej wybuchł kocioł. Stróż, znajdujący się około kotła, wyrzucony został przez okno z taką siłą, iż, wpadłszy do wagonu osobowego, stojącego na linii, również przez okno wyleciał z przeciwnej strony, jako bezkształtna masa. Jednocześnie palaczowi przy kotle wybuch oderwał nogi.

Pekin, 8 grudnia (Wl.) Rząd przedłożył zagranicznemu poselstwu okólnik, protestujący przeciw stanowisku Rosvi o prawach miast w strofie kolei rosyjskich w Mandżurji; postępowaniem swem Rosya narusza traktat z Portsmouth i umowę chińsko-rosyjską w Charbinie o kompetencji władz w strefach kolejowych.

Rzym, 8 grudnia (Wl.) Wczoraj po południu król włoski porucił utworzenie nowego gabinetu p. Sonino. P. Sonino misję przyjął pod warunkiem, że z gabinetu ustąpi także minister spraw zagranicznych Tittoni, a tekę po nim obejmie margrabia Guicciardini. Margrabia Guicciardini już raz piastował tekę zagraniczną i okazał się wtedy przeciwnikiem Austro Węgier.

Berlin, 8 grudnia (Wl.) Tutejsze dzienniki otrzymują depesze utrzymujące, że japończycy tłumnie opuszczają Władywostok, a kupcy dają krótsze kredyty. Japonia werbuje wszędzie rękodzielników, których zatrudnia robotami około przygotowań wojennych.

Trapani, 8 grudnia (Wl.) W Campo Reale dało się ubiegłej nocy uczuć silne trzęsienie ziemi. Mieszkańcy w popłochu uciekali z domów, przyczem uduszono jedną dziewczynę, a 2 osoby zraniono. Dumy są nieuszkodzone.

Konstantynopol, 8 grudnia (Wl.) Armenię nawiedziło straszne trzęsienie ziemi. Wiele miejscowości uległo zupełnemu zniszczeniu. W Armenie znikło z powierzchni ziemi całkowicie 70 domów.

Z ostatniej chwili.

Londyn, 9 grudnia (Wl.) Wczorajsza mowa lorda Robertsa, wzywająca rząd angielski do energicznego budowania floty napowietrznej, celem przeciwdziałania wysiłkom niemieckim w tym kierunku, wywołała w berlińskich sferach wojskowych obawę, że projekt ten jest wynikiem porozumienia z Francją, która również, jak wiadomo, przystępuje do budowy wielkiej floty napowietrznej.

Berlin, 9 grudnia (Wl.) Według doniesienia „Schlesische Zeitung“, poseł do parlamentu niemieckiego Jaworski zamierza złożyć mandat poselski, z powodu rozpoczętych dochodzeń o unieważnienie wyborów. Okręg, reprezentowany przez Jaworskiego, jest dla polaków bardzo wątpliwy.

Berlin, 9 grudnia (Wl.) Złożony w parlamencie niemieckim przez stronnictwo wojnomysłnych, wniosek rządzący uznania Alzacji i Lotaryngii za kraj autonomiczny z prawem posiadania własnego sejmiku, spotkał się z żywym protestem konserwatystów, którzy twierdzą, że udzie-

lenie ludności tych prowincyi praw utonomicznych, rozbudzi w nich tem większą dążność do oderwania się od Niemiec i powrotu do Francyi. Wogóle dalsze losy tego wniosku budzą powszechne zainteresowanie.

Now-York, 9 grudnia (Wl.) Wojna domowa w Nicaragui przybiera dla wojska rządowego coraz niepomyślniejszy obrót, ponieważ bitwa poniedziatkowa między armią rewolucjonistów a wojskiem prezydenta dała zupełne zwycięstwo rewolucjonistom. Z powodu tego w wojsku rządowym zapanowało ogromne przygnębienie. Jeden z oddziałów przekradł się nocą i połączył z powstańcami.

Kronsztad, 9 grudnia (Wl.) Wysłano stąd statki do tamowania lodów do Rewla, aby podtrzymać dłużej zimową komunikację wodną z innymi portami.

Londyn, 9 grudnia (Wl.) Przygotowano tu wystawę pływającą pokazów i prób wyrobów angielskich. Wystawa ta na wiosnę uda się na brzegi morza Czarnego, ażeby oboznac klientelę rosyjską z przemysłem angielskim.

Berlin, 9 grudnia (Wl.) W Kassel, w Niemczech, urodziła 15-letnia dziewczyna dziecko, które zaraz po urodzeniu zamordowała. Posądzają o ojcostwo 20-letniego jej brata, którego areztowano.

Berlin, 9 grudnia (Wl.) Donoszą o dalszych powodziach w Niemczech. Rzeka Mosel w dalszym ciągu przybiera.

Komunikacja kolejowa w dolinie rzeki częściowo przerwana.

Konstantynopol, 8 grudnia (Tel. Wl.) Rada ministrów uchwaliła budowę telefonów w Konstantynopolu powierzyć syndykowi angielsko-francusko-amerykańskiemu.

Rzym, 8 grudnia (Tel. Wl.) Książę Abruzzów został zamianowany generalnym dyrektorem artylerji w twierdzy morskiej i lądowej Wenecya. Jest to pierwszy wypadek, iż książę krwi staje na czele twierdzy tak wysuniętej blisko wobec Austro-Węgier.

Madryt, 8 grudnia (Tel. Wl.) Oficjalnie donoszą o rozkazie, mocą którego wszyscy rezerwiści (13 tysięcy) mają być uwolnieni; w liczbie tej znajduje się 4,000 ludzi, którzy odwołani będą z Manilli.

SPOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE

Stacji centralnej K. E. E.

Data.	Barometr sprężony do 0° st.	Termometr w st. C.	Wilgotność w %.	Kierunek i siła wiatru	Uwagi
7/XI 1 pp.	731.1	+ 4.0	93	Pd W 1	Z dnia 7/XII Temperatura max. +5.0° C min. +0.7° C Opadu 8.6
7/XI 9 w.	734.9	+ 2.3	96	Pd W 1	
8/XII 7 r.	738.0	- 0.2	94	Pd W 3	
8/XII 1 pp.	738.9	+ 4.6	86	Pd W 3	Z dnia 8/XII Temperatura max. +4.6° C min. -0.6° C Opadu 0.1
8/XII 9 w.	740.3	+ 1.7	96	W 3	
9/XII 7 r.	742.4	- 0.1	100	W 5	

Rada Opiekunów Wieczornych Kursów Handl.
przy Stowarzyszeniu Wzaj. Pomocy Pracowników Handlowych m. Łodzi (Długa 45)

zawiadamia, że wykłady na kursach wieczornych rozpoczną się 14 stycznia 1910 r. Zapisy przyjmuje Kancelarya kursów codziennie od godz. 7½ do 10 wiecz. 2706-5 1

Agatol

Polca: Laboratorium St. Górskiego, Warszawa Leszno 12. — Nagrodzony na 5-tu wystawach za skuteczne i higieniczne działanie — tymolowy proszek, eliksir i pasta do czyszczenia zębów i konserwowania dziąseł, odznacza się silnym aromatem, dezynfekuje i odświeża jamę usną, chroni zęby od przedwczesnego próchnienia i bólu, dając im zdrowy i biały wygląd. Ceny: proszku 20 i 35 kop., eliksiru 30 i 50 kop., pasty 20 kop. **Żądać wszędzie.** 1435-30-15

ODCISKI

brodawki, zgrubiałą skórę usuwa najskuteczniej znane i na grodzona Wielkim Złotym Medalem w Paryżu

ARAGO

St. GÓRSKIEGO, Warszawa, Leszno 12. Cena 35 i 60 kop. Żądać wszędzie. Wystrzeżać się naśladowactw. Zwracać uwagę na markę Gladiator. 1384/30 15

Doświadczony korepetytor przyspaszła do wszystkich klas gimnazjum oraz na świadectwa Wiadomość Dzielnia 40, m. 1 od g. 7-8. 1545

Zarząd drogi żelaznej Fabr.-Łódzkiej

niniejszem zawiadamia wysyłających ładunki, że na stacji towarowej Łódź-Fabryczna w dniu 13 grudnia now. st. 1909 roku o godz. 10 rano, na zasadzie §§ 40 i 84 Ogólnej Ustawy rosyjskich dróg żelaznych, będą sprzedane z głośnej licytacji niewykupione przez odbiorców towary, przybyłe w m. listopadzie 1909 roku za frachtami: Kiszyniów masto Poł. Z. 7435 wino besarabskie, Klejman, zaliczenie 18 rb.; Warszawa W. posp. 83128 słonina solona, Skład hurtowy sadła i słoniny warszawskich rzeźników chrześcijan, zaliczenie 61 rb.; Nieman Pol. posp. 856 kartofle i kapusta, A. A. Szlapocznik; Kiszyniów Poł. Z. 89590 wino besarabskie, M. Szejnberg, zaliczenie 11 rb. 45 kop.; Kalarasz Poł. Z. 2 694 sliwki suszone, J. Lamberg.

W razie, gdyby licytacya w dniu wyżej oznaczonym nie doszła do skutku, to powtórna ostateczna sprzedaż odbędzie się na st. Łódź-Fabryczna dnia 15 grudnia now. st. 1909 r. o godzinie 10 rano. 2708-1

Drobne ogłoszenia.

AIAIA! Wyjeżdżając sprzedam meble z kilku pokoiów tanio: Kredens, 12 krzesel, stół, otomana, szafy do ubrania, 2 łóżka z materacami, bielizniarka z lustrem, toaletka, szafka nocna, umywalka z marmurem, biurko, biblioteka, garnitur mebli, trena, obrazy, lampy i różne drobiazgi Szkoła 23 m. 3. 5096-3-3

Bez pracy! Mężczyzna w średnich latach, znający języki: rosyjski, polski i niemiecki, obznajmiony z czynnościami kancelaryjnymi, przyjmie jakakolwiek posadę za skromnem wynagrodzeniem. Oferty w adm. „Rozwoju” sub „Bez pracy”. 5153-4

Cułopeca, umiającego dobrze pisać po rosyjsku, przyjmę na praktykę do biura sądowego lub jako płatnego. Oferty w „Rozwoju” pod „Sądownik”. 5138-2-2

Chcę kupić pianino mało używane, w dobrym stanie. Oferty z podaniem ostatej ceny proszę składać w „Rozwoju” sub „Pianino”. 5060-3-2

Do sprzedania kawiarnia. Władzewska 187. 5124-3-3

Do sprzedania pralnia z powodu zmiany interesu — zaraz. Juliusza № 13. 5135-3-2

Do sprzedania restauracja 2-go rzędu i cukiernia w mieście fabrycznem. Wiadomość w adm. „Rozwoju”. 5122-3-2

Dla ucznia średniego wzrostu Szkoły Handlowej — marynarka ciepła w dobrym stanie do sprzedania. Piotrkowska № 16, m. 8, oficyna, od godz. 2-ej. 5151-1-1

Inteligentna panna z kauceją 100 rubli otrzyma dobrą posadę w interesie. Ul. Piotrkowska № 92, biuro nauczycielskie. 5244-3-2

Kawaler poszukuje zaraz mieszkanie przy rodzinnym przyzwyczajeniu, bezdzietnej i spokojnej, przy ulicach: Andrzeja, Przejazd, Mikołajewskiej, Benedykta, Nawrot lub Rozwadowskiej. Oferty proszę składać w admn. „Rozwoju” ul. Kawalera A”. 5108-3-2

Kasjerka potrzebna do księgarni zaraz. Szczegółowe oferty z podaniem kwalifikacji i rekomendacji proszę składać w adm. „Rozwoju” pod „Księgarnia”. 5142-3-2

Kawaler, mogąca dać utrzymanie dużej rodzinie, sprzedam z powodu wyjazdu. Dwa bilardy i wszelkie naczynia. Wiadomość w „Rozwoju”. 5058383

Maszyny 2 Singera prawie nowe — bębnowa, pierścieńniowa i maszyna za 20 rb. Konstantynowska № 7 m. 16. 5118-3-2

Materiał wełniany na kostium do sprzedania. Władzewska nr. 109 m. 16. 4647-4c-4

Okazyjnie bardzo tańsze sprzedam nowy, solidnej roboty, garniturek do sypialni, kozetę, dwa puły okrągłe i stolik, kryta ryś m i pluszem Władzewska № 36, u tapicera. 5132-3-2

Pokój, odnajmiej inteligentnej kobiecie. Piotrkowska 92. Biuro nauczycielskie. 5143-3-2

Prubitas, Biuro nauczycielskie Lewinsonowej, Skwerowa № 8 poleca nauczycielki francuski z doskonałą znajomością języka i literatury; kurlankę z doskonałą muzyką; polki, rojanka z uniwersyteckim wykształceniem, u dzielają lekcyi za mieszkanie i życie. 4799-6sc-6

Prędko umebłowany do wynajęcia. Władzewska 109-16, front, II-gie piętro. 5106-2c2

Potrzebne podręczne do krawiectwa. Piotrkowska № 153, m. 6. 5157-3cs-1

Potrzebne zdolne podręczne i uczone do szycia. Andrzejka № 43. 5148-1

Przyjmuję do szycia wszelką bieliznę, matinki, fartuchy, halki. Robota staranna — niedrogo. Skwerowa № 5 m. 8, II piętro. 5149-2-1

Potrzebne zdolne podręczne. — Zawadzka № 19. 5114-3-2

Potrzebny stróż żonaty, bezdzietny, z dobrmi świadectwami — zaraz. Łąkowa № 32 5123-2-2

Panna lub wdowa, mająca zamiłowanie do gospodarstwa wiejskiego, posiadająca od 1000 do 2000 rb, może znaleźć korzystną posadę samodzielnie, nie ryzykując nie zgoli przy pełnej gwarancji kapitału. Korzyści świetne niebyszące. Oferty pod lit. K. K. w admnistr. „Rozwoju” 5126-3-2

Poszukuję posady kasjerki lub ekspedientki. Oferty proszę składać pod „Panienka”. 5119-3-2

Pralnia do sprzedania. Ulica Miłsza 33 5136-3-2

Sklep kolonialno-dystrybucyjny do sprzedania, ul. Brzezińska № 43. 5086-4wcs3

Sklep kolonialno tabacznicy i galanteryjny, egzystujący od 12 lat, zaraz do sprzedania z powodu zmiany interesu. Franciszkańska 60 5125-3-2

Sklep rzeźniczy z warsztatem zaraz do sprzedania z powodu choroby. Aleksandrowska 84. 5141c3-2

Sklep spożywczo-dystrybucyjny do sprzedania. Mikołajewska № 79 5145-6-2

Sklepek tanio zaraz do sprzedania z powodu choroby. Bałuty, Spacerna № 1 5093-3-3

Subjekt, lat 22, branży kolonialnej i win, poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty do „Rozwoju” pod „Subjekt”. 5099-4

Stangret z dobrmi świadectwami może się zgłosić zaraz do sprzedania Michała Kona, Wierzbowa 1350 5152-3-1

Sklep kolonialny do sprzedania. Ulica Łąkowa № 12. 5150-2-1

Warsztat ślusarsko-mechaniczny do sprzedania. Wiadomość w „Rozwoju”. 5154-3-1

Wynajmę 4 eleganckie pokoje z kuchnią, pokojem dla służby, wszelkimi wygodami, w spokojnym domu na III p, od lipca Oferty: biuro „Promień”, Piotrkowska № 81, „Mieszkanie”. 5139-3cs-2

Warszawianka niedrogo wykonująca suknie, okrycia, kostiumy dziecięce. Nowopromienada № 49 m. 5, parter, oficyna. 5137-4-2

Zaginiona krowa biała z czerwonymi łatami. Uprasza się o odprowadzenie na ulicę Nowo-Zarzewską 4, Abram Hybsz 5129-3-2

25 rubli nagrody za pośrednictwo w poszukiwaniu pracy biurowej lub innej. Oferty w Administracji „Rozwoju” pod liter S. W 5079-2-2

Zagubione dokumenty.

Józef Wojciechowski zabił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Karola Bennicha 5147-3-1

Leonard Namysłowski zagubił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Dörlinga 516-3-2

Zaginiony kwit od paszportu na imię Adama Kliska, wydaną z fabryki Fofermana 5101-3-3

Zaginiony paszport na imię Maryi Wróblewskiej, wydaną z gminy Kluki 5100-3-1

Zaginiona karta od paszportu, wydana z fabryki Scheiblera na imię Antoniego Bartosza 5084-3-3

Zaginiony paszport na imię Teofil Krauze, wydaną z gminy Czarnocin, pow. Łódzkiego. 5070-3-3

Zaginiony paszport na imię Bolesława Górki, wydaną z gminy Bartkowice, pow. Łęczyckiego. 5071-3-3

Zaginiony ruski wid na imię Jana Warkociego, wydaną przez polniamastra m. Łodzi. 527-3-2

Zaginiony paszport Leopadyi Banzkowskiej, wydaną przez Konsulat austriacki w Warszawie. 5117-3-2

Zaginiono świadectwo od wido rosyjskiego, wydaną przez polniamastra m. Łodzi na imię Maryanny Grzegorzewskiej. 5130-3-2

Zaginiony paszport na imię Adama Buczyńskiego, wydaną z gminy Łazisko 5115-3-2

Zaginiona karta od paszportu na imię Antoniego Wrońskiego, wydana z fabryki Epsteina i Klejformana 534-3-2

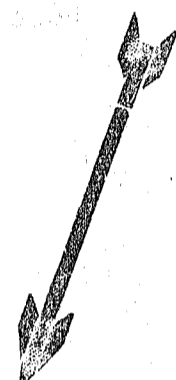
Zaginiony paszport na imię Stanisława Kępińskiego, wydaną z gminy Rałoszcz. 5120-3-2

Zaginiony kwit od paszportu na imię Augusta Millera, wydaną z fabryki Nattalina. 5111-3-2

Zaginiony paszport na imię Magdaleny Kredens, wydaną z gm. Unieśw. 5146-3-1

Zaginiony paszport, wydaną z gm. Bogumitów, gub. kaliskiej, na imię Adama Gierłowskiego. 5054-3-3

Pytanie.

— Był Szanowny Pan z żoną i dziećmi u Schmechla i Rasnera na wyprzedzający gwiazd kowej? — Odwiedzić bezwzględnie się opłaca!

BACZNOŚCI

Jest do odstąpienia zaraz interes, dający utrzymanie całej rodzinie, łatwość prowadzenia, kapitał do 800 rb. wystarcza. Oferty „spokojny byt” w biurze ogłoszeń „Promień”, Piotrkowska № 81. 2704-3-1

!!! Uwaga !!!

Zwraca się uwagę na Zakład **garderoby męskiej**, elegancko i niedrogo wykonywanej przez firmę **J. KOZŁOWSKIEGO** 1346r Mikołajewska 21.

W niedzielę, dnia 5 grudnia, po drodze do № 24 przy ul. Południowej do № 87 przy ul. Piotrkowskiej zgubiono **skunksową mufkę**. Uprasza się o odniesienie do „Rozwoju” za wysokim wynagrodzeniem 2698-3-2

Sklep rzeźniczy istniejący od kilku lat, dobrze prosperujący, oraz mieszkanie, warsztat i inne wygody rzeźnicze — jest do wynajęcia od 1-go stycznia 1910 roku, przy ul. Gubernatorskiej № 37. Wiadomość u Sz. L. Weltrauba, Władzewska № 146 2692-3-2

Aparat kinematograf „Br. Pathé” № 2, z wszelkimi przybarami do światła elektrycznego i sztucznego. Wiadomość u p. Dutkiewicz, Średnia № 12. 2678-3-2

MLECZARNIA Dóbr PAPROFNIA i WALEWICE Przejazd 52 i filia Piotrkowska 141 poleca produkty wiejskie w wyborowych gatunkach. Ceny przystępne. 2612-10-6

Łódzkie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe

Przejazd № 8

prosi Panów Członków

od №. 5389 do №. 5805

o przybycie w dniu **10 grudnia** r. b. o godzinie **8-jej** wieczorem do lokalu Towarzystwa celem wyboru reprezentantów na lata 1910, 1911 i 1912

ZARZĄD.

2707

Specjalista chorób skórnych włosów, wenerycznych oraz niemocy płciowej

Dr. St. LEWKOWICZ

Leczenie elektrycznością, elektrycznym światłem i masażem vibracyjnym.
Badanie krwi przy syphilisie.
Zachodnia 33 (obok Lombar. akc.)
Przyjmuje od 9-1 i od 6-8 w., w niedziele od 9-3 Dla pań od 5-6 wiecz. 114r

Specjalista chorób skórnych, włosów, wenerycznych i dróg moczowych

Przyjmuje codziennie od 8-1 w południe i od 4-8 wieczorem; w niedziele i święta od 9-2 w poł.

Dla pań osobna poczekalnia.

Dr. B. Rejt,
ulica Średnia № 5.
149r

Dr. A. STEINBERG

BENEDIKTA Nr. 3

Zakład Ortopedyczno-Gimnastyczny (akrzywienia kręgosłupa, choroby stawów, mięśni i t. p.). Leczenie masażem (wibracja), elektrycznością (usuwanie włosów z twarzy za pomocą elektrolyzy).
Gabinet Roentgenowski, (lezenie promieniami Roentgena oczyma, lupus'u, farusu i t. p.)
Leczenie prądami elektrycznymi wysokożę nateżenia (d'arsonwalizacja), choroby cukrowej, otłoczi, zwapienia naczyń, podagry, arthrits etc. Leczenie gorączką powietrzem i światłem (czerwonym i fioletowym) chorób stawów, mięśni, neuralgii etc. etc. 1280-r

Dr. Ignatiew

Specjalista chorób uszu, nosa i gardła

ulica Konstantynowska № 11 m. 6.
Przyjmuje od 11-12 rano i od 5-8 wiecz. codziennie. W niedziele od g. 10-1 w południe. 1054r

Dr. Ark. Goldberg
ul. Nawrot № 38

róg Władzewskiej. Przyjmuje codziennie do 10 rano i od 4 do 7 po poł. — **CHOROBY WĘWN.**, **DZIECIENNE** i **KOBIECE**. 1812r

Dr. L. KLACZKIN

Konstantynowska 11.
Syphilis, skórne, weneryczny, choroby dróg moczowych.
Przyjm. od 8-1 rano i od 5-8 w., dla dam od 4-5. W niedziele i święta tylko do 1 rano. 746-r

Dr. L. PRYBULSKI

CHOROBY SKORNE, WŁOSOW, WENERYCZNE (syphilis) i MOCZOPŁOCIWE (endoskop i cystos. op) i NIE-MOCZOPŁOCIWE.
Ul. **Pofudniowa** № 2.
powrót.
Przyjmuje od godz. 8-1 r. i od 4-8 w., panie od 5-6 po poł. 1420-r

Dr. H. Sadkowski

asystent C. W. Uniwersytetu przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki).
Dzielnia № 3.
od 5 do 7-jej 2150-r

Dr. S. KANTOR

Specjalista chorób skórnych (włosów), wenerycznych (syphilis) i niemocy płciowej.
Krótka № 4.
Przyjmuje od 8-2 r. i od 6-9 wiecz., panie od 5-6 pp. 1816

Dr. S. SZMITKIND

Średnia № 2
Choroby skórne, weneryczne i moczopłociowe
Leczenie elektrycznością i masażem.
Przyjmuje od g. 8-11 rano, od 5-8 1/2, wiecz. 469-r

Dr. D. Helman

POWRÓCIŁ.
Specjalista chorób uszu, nosa, krtani i gardła.
Przyjmuje od godz. 10-12 r. i od 5-7 w. MIKOŁAJEWSKA 4, obok Dzielnej 762

Dr. E. Sonnenberg

Choroby skóry, dróg moczowych i weneryczne
CEGLIENIANA 14.
Od g. 11-1 i 4-7 1/2 w 79r

Dr. H. Szumacher

choroby weneryczne i skórne
Nawrot 2.
przyjmuje od 8-10 1/2, i od 6-8. Po poł., panie od 5-6. W niedziele i święta od 8-1 r 637r

Pierwsza Chrześcijańska

— Lecznicza chorób zębów —
i Jamy ustnej
teraz: ulica Piotrkowska 133. 2651r

Dr. med. Z. Golc

chor. skórne i wenerycz.
PIOTRKOWSKA 86 m. 6. 799r

Dr. Zofja Garlicka

mieszka obecnie
Nawrot 1 (Piotrkowska 126)
Telefon 10.14.
Chor. kobiece, Akuszerya
9-10 rano, 4-6 po poł 1997r

Dr. Rosenblatt

Choroby uszu, nosa i gardła
Piotrkowska 35.
Przyjmuje od 10-11 r. i 5-7 pp. w niedziele od 10-11 r. 2451

Dr. med. J. Leyberg
po wieloletnich studiach i praktyce w klinikach Wiedeńskich, osiadł w m. Łodzi, Krótka № 5.
Choroby weneryczne, moczopłciowe, skóry i włosów.
Panowie: 8—11 r., 5—8 pp.; panie 3 1/2—4 1/2; niedziele 9—1. 1489r

Dr. A. GROSLIK

Zielona 5.

Choroby skóry i włosów (usuwanie zbytecznych włosów za pomocą elektrolyzy), weneryczne i dróg moczowych. Przyjmuje 8 1/2—11 1/2 r. i 6—8 wiecz.; panie 5—6 wiecz. W niedziele i święta od godz. 9 do 12 rano. 1668-d

Dr. Stanisław Lewinson

przeprowadził się na ul.

Średnią № 17.

Spec. choroby wewnętrzne.

Przyjmuje od 9—11 rano i od 6—8 po poł. 2431-15 12

Dr. FRANCISZEK

KOZIOLKIEWICZ

(starszy)

Piotrkowska 103

Choroby wewnętrzne, dzieci i kobiece. Przyjmuje od 8—11 r. od 2 1/2—4 pp. i od 7 1/2—9 w. 1426r

Dr. Jan Pieniążek

sp. ch. nosa, gardła i uszu

przeprowadził się na

ulicę Piotrkowską 120.

Przym. od 11 do 12 w poł. i od 5 do 6 1/2 wiecz. w niedziele i święta od 9 1/2—11 rano 13501

Lekarz Dentysta

DĄBROWSKI

mieszka: Piotrkowska 97.

1336r—

Dr. Wacław Jasiński

powrócił.

PIOTRKOWSKA 108, II-e piętro.

od 4—6.

Choroby dzieci. 2547

Dr. I. Silberstrom

Ul. Promenada 13 róg Benedykta

Chor. weneryczne i moczopłciowe,

skóry i włosów. Radykalne usuwanie

zbytecznych włosów.

Przyjmuje: 8 rano—1 1/2, 15 1/2—8 w.

Panie: 4 1/2—5 1/2 po poł.

W niedziele: do 2—ai no poł. 241r

Dr. M. Papierny

Akuszerya i choroby kobiece,

b. ordynator warszaw uniwersy-

teckiej kliniki akusz.

Przyjmuje do 10 r. i od 4 1/2—6 1/2,

po poł. Południowa 23. 4834

Dr. med.

Aleksander FABIAN

ul. Rzgowska № 3 (róg Gór-

nego Rynku)

Choroby nerwowe i wewnętrzne.

Do 10 rano i od 4—6 1/2. 2251r

Dr. Wacław Bernard

przeprowadził się na ulicę

BENEDIKTA № 9.

Choroby skórne, wenery-

czne i moczopłciowe.

(8 1/2—12 r. i 5—7 1/2 pp., panie

od 4—5) 1761 r

Dr. Stanisł. Piokarski

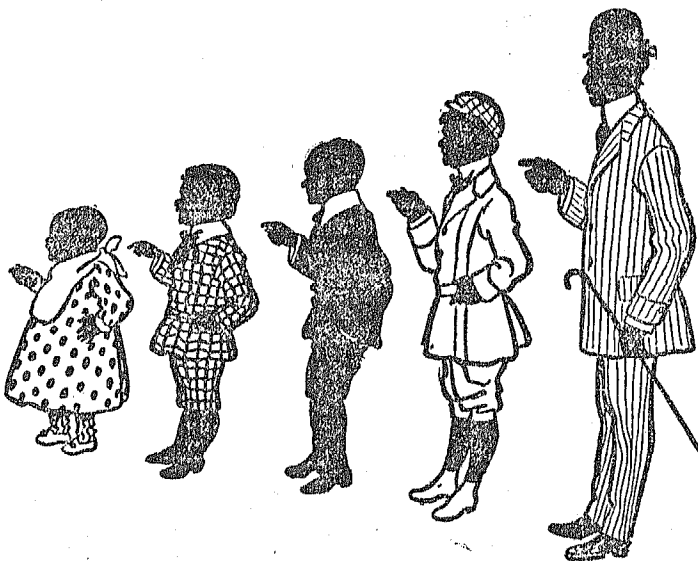
przeprowadził się na ul.

PIOTRKOWSKĄ № 115

choroby weneryczne i skórne

przyj. od 9—10 r. i od 5—7 w. 1531

Wszyscy — mali i wielcy

kupujemy — dopóki zapas starczy u

Schmechla i Rosnera

Łódź, Piotrkowska 100

z Wyprzedaży Gwiazdkowej

Męską konfekcyę:

Garnitury maryn. dawniej 15.— 26 75
teraz 10.— 21.50

z najnowszych materiałów

Pa'ta zimowa dawniej 24.—
teraz 18.—

najnowsze fasony

Spodnie dawniej 4.25 6.—
teraz 2.90 4.75

Kamizelki fantazyjne dawniej 4.50
teraz 2.75

Damską konfekcyę:

Angiel. pa'ta damskie dawniej 15 — 18.—
ostatnie nowosci teraz 10.00 14.00

Pa'ta damskie dawniej 25 50 44 —
teraz 17.— 30.—

we wszystkich kolorach

Bluzki jedwabne dawniej 7.25
teraz 4.90

kolorowe i czarne

Halki jedwabne dawniej 6.50
teraz 5.—

we wszystkich kolorach

Matinki dawniej 2.10
teraz 1.75

Szale do teatru piękne nowosci
50% ustępstwa teraz 2.80

czyste jedwabne

Dzieciinną konfekcyę:

Garniturki dziec. dawniej 3 50 4.—
teraz 2.75 3.—

z granatowego szwiotu

Garnit. uczniowski dawniej 6.—
teraz 4.35

z trwałego sukna

Pa'ta dla dziewczynek dawniej 10.25
teraz 6 50

!!Najlepszy węgiel krajowy!!

== dla fabryk i użytku domowego ==

szczególniej:

Rudolf kostkę I i kostkę II
najodpowiedniejszy do robienia zapasów zimowych

POLECAJĄ:

A. O. Teschich & Co.,

Łódź, ul. Widzewska № 62.

1569-d-51

Smaczne i zdrowe Pieczywo

jest tylko w piekarni

R. TRENKERA, ul. Cegielniana № 67.

Chleb na sposób moskiewski wyrabiany przez specy-

listów fachowych. Czystość i higiena wypieku gwarantowana.

1538-100-35

DZIENNE I WIECZOROWE

Wykłady Języków Nowożytnych

przy kursach buchalteryjnych **J. Mantimbanda**

w Łodzi (Dzielna 23)

już się rozpoczęły.

Zapisy w dalszym ciągu dla nowych grup codzien-

nie od 10—1 zrana i od 7—9 wiecz. 264r

Wyższa Szkoła Kroju i Szycia
p. f. „Józefina“.

Kursy wyższe i niższe. Najnowszy system kroju angielskiego, francuskiego i berlińskiego. — Moja długolotna praktyka daje mi

możność wyuczania kroju i szycia sumiennie i gruntownie. Przy

szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy

i gustu. Szkoła odznaczoną została na wystawie srebrnym medalem.

Po ukończeniu kursu uczennice otrzymują patenty

cechowe lub prywatne.

Piotrkowska № 23.

1951r

Ważne dla Robotników!

Do sprzedania place w Rudzie, odpowiednie pod budowę domów robotniczych, jak i letnich mieszkań, mające 2400 kw. łokci, leżące przy linii tramwajowej— 22 min. jazdy od Łodzi. Sprzedaż na bardzo przystępnych warunkach — od 250 rb, a mianowicie: 100 rb. wpłaty, a pozostałą sumę w ratach po 50 rb. rocznie. Wiadomość u J. Wolfa, ul. Mikołajewska № 95. 2647—12—3

Detaliczna sprzedaż

Przy fabrycznym składzie szwiotów i kamgarnów otworzy-

liśmy **detaliczną** sprzedaż — po cenach fabrycznych.

ADOLF KON I CHĄCINSKI, Piotrkowska 80. 2499 15

Młody czy stary, słaby czy jary,
Wielki czy mały, przygodny czy stały,
Bogaty czy biedny, skromny czy
wybredny,
Gruby i cienki, panie i panienki,
Wszyscy u firmy **BAJON, WIHAN**
z spółnikiem
Ubiórą się tanio, modnie i z szykiem.

Bajon, Wihan i S^{ka}

Łódź, Piotrkowska № 126, róg ul. Nawrot.

Magazyn ubiorów męskich, damskich i dziecińczych.

2683—3—3

OWOCE
świeże.**STANISŁAW JAWORSKI**

dawniej

M. Sprzączkowski

Piotrkowska 54, — egz. od 1879 r., — telefon 529,

==== poleca: ====

Wina węgierskie, francuskie, reńskie, hiszpańskie, krymskie i Szampańskie różnych marek; Koniaki, likiery, wódki krajowe i zagraniczne, porter angielski, porter i piwo Stryckiego, towary kolonialne, bakalie, pierniki toruńskie i fabryk krajowych, kawior astrachański gruboziarnisty bez soli i mało solony, ryby wędzone i w konserwach, kompoty, marmelady angielskie, szparagi, groszki, fasole, grzyby białe, szampiony i t. p. Wielki wybór starych kuracyjnych win węgierskich wytrawnych, średnich i słodkich własnej pielęgnacji od lat 30-tu.

2695-6 2

Carte Blanche.
Grand Vin sec.
Extra Dry 1900.

Champagne Louis Roederer.

Czekoladki
i Cukry.**HERBATA!**Piętra Orłowa, Piętra Botkina S-nów,
K. i S. Popowa, T-wa Karawan i
Wysockiego.OWOCE
suszone.

Przy zakupie 10-ciu butelek wina 11-ta dodaje się gratis.

ORZECHY.

DoskonałeSa
Wina
Chasta

21391

Wina „Chasta” od 40 k. do 2 r. za but.

Skład w Łodzi
ulica Piotrkowska № 99**Lecznica chorób skórnych i wenerycznych**

Gabinet Roentgenowski i Światło-leczniczy

D-rów L. Falka, Z. Golca, St. Jelnickiego
WOLCZANSKA № 36.Ogólne i pojedyncze pokoje dla chorych od 2 do 5 rb.; ambulatoryum dla niezamożnych —
płaca za poradę 60 kop.Leczenie promieniami Roentgena, lampą Finsena i Kromayera. Prądy o wysokim napię-
ciu (Arsonwalizacja). Elektroliza, masaż wibracyjny i leczenie gorącym powietrzem. Kąpiele
elektryczne i sinusoidalne. Badanie krwi na syfilis i badanie mamek z wydawaniem świadectw.
Godziny przyjęć od 8—9 r., od 11—14 pp. i od 7—8; w niedziele i święta od 8—10 rano
i od 12½, do 1½, po południu.

2145r

KAROL SOMYA

Łódź, Piotrkowska 192

Skład artykułów technicznych, Żelaza i Stali

==== POLECA ====

Lokomobile i Maszyny parowe,

Motory, pędzone gazem, benzyną i naftą, oraz
Instalacje dla gazu ssanego,

Pompy transmisyjne i parowe, oraz ręczne,

Maszyny narzędziowe: tokarnie, wiertarnie,
sztance, nożyce do blachy, kuźnie polowe i t. d.

1462c

Dla Szanownych Pań!Znana ze swej dobroci mąka z parowej piekarni pod firmą
„W. Zbonikowski” (dawniej przy ul. Widzewskiej 13) — sprzedaje
się hurtowo i detalicznie w nowo utworzonym składzie. Mąka wyborowa
po cenie hurtowej 40 f. 2 rb 40 k., 20 funt. 1 rb. 20 kop.

Z szacunkiem W. Zbonikowski

Składowa 30 d m w łódz.

26112

Mydło Nafcianez marką fabryczną **Latarnia Morska**

przygotowane sposobem angielskim

NAJTANSZE i WYDAJNIEJSZE MYDŁO
do prania bielizny.

Przy użyciu trzymać się ściśle sposobu użycia.

HORDLICZKA i STAMIROWSKI w Łodzi. Hurtowa sprzedaż: **Edmund Bogdański, Dzielna № 30**, tel. 11-26.

Do nabycia we wszystkich sklepach mydlarskich, składach aptecznych i sklepikach.

2609-7-4

**WARSZAWSKIE AKCYJNE
TOWARZYSTWO POLYCYKLOWE
LOMBARD**Filia I ulica Zachodnia № 31,
Filia II ul. Piotrkowska № 69,
Zawiadamia, że w miejscowej sali
licytacyjnej, przy ul. Zachodniej 31,
w d. 30 grudnia 1909 r. (12 stycz-
nia 1910 r.) i dni następujących odby-
wać się będzie **licytacja** na
sprzedaż zastawów (z obydwóch
filii), we właściwym czasie nie
prolongowanych; podczas trwania
licytacji prolongata zastawów, na
sprzedaż wystawionych, miejsca
mieć nie będzie.Wykaz № № zastawów, podle-
gających sprzedaży, będzie ogło-
szony w gazecie „Rozwój” 2:89**Migreno - Nervosin**należycomiast usuwaból głowy
i migrenę Bezwarunkowo
pewny i nieszkodliwy roślinny
srodek. Zadać w aptekach i skł.
aptecz. tylko **oryginalnych**
proszków po 10 k. szt. — Fu-
delko 120 k. Główn. skł. Tow.
Akc. L. Spiess i Syn 645r100